

Conferința Curților Constituționale Europene

Prima Conferință a avut loc în anul 1972, la Dubrovnik, la inițiativa președinților curților constituționale din Germania, Austria, Italia și din fosta Republică Federativă Iugoslavia. Membrele fondatoare și-au propus ca obiectiv realizarea unui schimb de experiență și de practici în materia controlului de constituționalitate, care să se realizeze periodic, într-un cadru general – la nivel **european**, cu respectarea **principiului independenței judiciare**. Deși statutul său nu fusese încă formalizat, reuniunile ulterioare desfășurate sub egida „Conferinței Curților Constituționale Europene” au fost găzduite, la intervale regulate, de diverse alte instanțe de contencios constituțional, pe măsura aderării acestora: în 1978, Tribunalul Federal din Elveția, mai apoi curțile constituționale din Spania, 1981, și Portugalia, 1984. Cu ocazia Conferinței de la Lausanne (1981), Curtea Europeană a Drepturilor Omului și Curtea de Justiție a Comunităților Europene au fost cooptate cu statut de observator, fiind urmate în 1996 de Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția a Consiliului Europei).

Numărul participanților a sporit prin aderarea Consiliului constituțional francez și a Curții Constituționale din Turcia (în 1987); cu toate acestea, de abia în anii '90, odată cu înființarea de curți constituționale în noile democrații ale Europei Centrale și de Est, dar și ca urmare a interesului manifestat de instanțele de control constituțional din așa-numitele „democrații tradiționale”, Conferința a cunoscut o extindere fără precedent, prin includerea curților constituționale și organismelor juridictionale cu atribuții similare din Belgia și Polonia (1990), Ungaria (1992), Croația, Cipru, România, Slovenia, Andorra (1994), Federația Rusă (1996), Republica Cehă, Lituania, Bulgaria, Slovacia, Malta, Liechtenstein (1997), Republica Macedonia (1999), Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bosnia-Herzegovina, Georgia, Letonia, Republica Moldova, Ucraina (2000), Luxemburg (2002), Estonia, Irlanda, Norvegia (2003), Danemarca, Muntenegru, Serbia (2006) și, în fine, Monaco (2008), astfel

încât la ora actuală se poate vorbi de o adevărată dimensiune „pan-europeană” a Conferinței.

Mai mult, în afara celor 40 de membri cu drepturi depline, la Conferință participă și un membru asociat (Republica Belarus), precum și o serie de observatori și invitați (instanțe din state ne-europene, cum sunt Israel, Uzbekistan, Kazahstan, Mongolia etc.).

Date fiind chestiunile organizatorice, dar și de ordin tehnic, ivite ca urmare a numărului tot mai mare de participanți, s-a impus necesitatea instituirii unui cadru formalizat care să permită atingerea obiectivelor Conferinței: în prezent, aceasta funcționează în baza unui Statut (adoptat la Varșovia, în 1999), precum și a unui Regulament (Bruxelles, 2002).

Între altele, Statutul Conferinței consacră - drept criterii fundamentale pentru admiterea ca membru cu drepturi depline - următoarele condiții: *“Calitatea de membru cu drepturi depline poate fi dobândită doar de Curțile Constituționale și instituțiile similare europene, competente în domeniul justiției constituționale, îndeosebi în ceea ce privește controlul normelor, care își exercită activitatea jurisdicțională în mod independent și conformându-se principiilor fundamentale ale democrației și Statului de drept, precum și respectării drepturilor omului. În această privință, Conferința ține cont de practica sa de până în prezent și de cea a Consiliului Europei.”* (Articolul 6).

Cât privește scopurile Conferinței Curților Constituționale Europene, Articolul 3 din Statut prevede că *“[aceasta] organizează un Congres specializat, la intervale regulate. Ea încurajează schimbul reciproc de informații între Curțile membre în ceea ce privește metodele lor de lucru și jurisprudența constituțională, la fel ca și schimburile de idei privind problemele instituționale, structurale și materiale în domeniul justiției constituționale. Ea depune toate eforturile pentru a promova independența Curților Constituționale ca element esențial al garantării și punerii în practică a democrației, precum și a Statului de drept, având în vedere, în mod special, protecția drepturilor omului; ea susține eforturile care vizează menținerea contactelor regulate între Curțile Constituționale europene și instituțiile similare.”*

Potrivit normelor statutare, organele Conferinței sunt: 1. “Cercul Președinților” - organul central de decizie și inițiativă alcătuit din președinții Curților și instituțiilor având calitatea de membru cu drepturi depline, respectiv 2. Congresul - care se desfășoară din 3 în 3 ani și la care participă membrii cu drepturi depline, membrii asociați, observatori din rândul unor instanțe jurisdicționale naționale ori internaționale, respectiv grupuri regionale și lingvistice de curți constituționale, precum și alți invitați.

Președinția Conferinței (ca și a „Cercului Președinților”) este deținută de președintele Curții care organizează viitorul Congres, aceeași care asigură totodată și Secretariatul Conferinței.

În anul 2008, cu ocazia celui de-al XIV^{lea} Congres de la Vilnius, Curtea Constituțională a României a fost desemnată să exercite această calitate, pentru o perioadă de 3 ani, urmând ca în 2011, la încheierea celui de-al XV^{lea} Congres, să o transfere Curții Constituționale din Austria.

* * *

Temele dezbătute cu ocazia celor 14 ediții ale Conferinței Curților Constituționale Europene (devenite „Congres” după adoptarea Statutului, în 1999) au fost:

- I^a Conferință, 1972 (Dubrovnik): **“Competența Curților Constituționale și întinderea efectelor juridice ale deciziilor acestora”**.

- a II^a Conferință, 1974 (Baden-Baden): **“Interpretarea și inițiativa controlului de constituționalitate”**.

- a III^a Conferință, 1976 (Roma): **“Curtea Constituțională și legislativul”**.

- a IV^a Conferință, 1978 (Viena): **“Statul și sfera de aplicare a drepturilor fundamentale”**.

- a V^a Conferință, 1981 (Lausanne): **“Statul și sfera de aplicare a drepturilor fundamentale în domeniul educației”**.

- a VI^a Conferință, 1984 (Madrid): *“Relațiile dintre autoritatea centrală și autoritatea regională în jurisprudența constituțională”*.

- a VII^a Conferință, 1987 (Lisabona): *“Natura, conținutul și efectele deciziilor asupra constituționalității normelor”*.

- a VIII^a Conferință, 1990 (Ankara): *“Ierarhia normelor constituționale și funcția de protecție a drepturilor fundamentale”*.

- a IX^a Conferință, 1993 (Paris): *“Protecția constituțională și protecția internațională a drepturilor omului: concurență sau complementaritate?”*

- a X^a Conferință, 1996 (Budapesta): *“Libertatea conștiinței. Separația puterilor în jurisprudența Curților Constituționale”*.

- a XI^a Conferință, 1999 (Varșovia): *“Jurisprudența constituțională în materia libertății religioase și regimul juridic al cultelor și al libertății religioase”*.

- al XII^{lea} Congres, 2002 (Bruxelles): *“Relațiile dintre Curțile Constituționale și celelalte instanțe judiciare naționale, inclusiv interferența în domeniu a jurisdicțiilor europene”*.

- al XIII^{lea} Congres, 2005 (Nicosia): *“Criteriile de limitare a drepturilor omului în practica justiției constituționale”*.

- al XIV^{lea} Congres, 2008 (Vilnius): *“Probleme ale omisiunii legislative în jurisprudența constituțională”*.

* * *

Tema celui de-al XV^{lea} Congres (2011) este: *“Justiția constituțională: funcții și raporturile cu celelalte autorități publice”*.